

Dünya Enerji Görünümü

Sayı: 42

05-12 Ağustos 2013

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

Dilek AĞRI

Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü

Sinem ÇAYNAK

Amerikalar&Asya&Pasifik Enerji Görünümü

Feyyaz ŞİMŞEK

Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü

Barış İLTER
Ali GÜLMEZ

Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü

Ali GÜLMEZ
Volkan YARAMIŞ

Think – Tank Kuruluşları

Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü

➤ **İNGİLTERE:** İngiltere’de dünyanın en büyük ikinci off-shore rüzgâr santrali açılmıştır. 1,3 milyar € maliyeti olan ve yarım milyon haneye yetecek kadar temiz elektrik üretecek olan Greater Gabbard rüzgâr santralinin resmi olarak açılışı gerçekleşmiştir. 140 adet türbine sahip olan Greater Gabbard santralinin uzantısı olan Galloper rüzgâr santralinin 2017 yılında tamamlanması durumunda hacminin iki katına çıkacağı tahmin edilmektedir.

<http://en.mercopress.com/2013/08/10/uk-opens-second-largest-offshore-wind-farm-in-the-world>

RenewableEnergy Focus’da yer alan bir başka haberde, İngiltere’nin Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın yayımladığı resmi rakamlara göre, 2012 yılında, ülkenin yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminde 2011 yılına kıyasla %19’luk bir artış olduğu belirtilmiştir. Ülkenin toplam elektrik üretiminde, 2011 yılında %9,4 olan yenilenebilir enerjinin payı %11,3’e yükselmiştir. 2009 yılı AB Yenilenebilir Enerji Direktifleri çerçevesinde 2011 yılında %3,8 olan enerji tüketimi 2012 yılında %4,1 olarak hesaplanmıştır.

<http://www.renewableenergyfocus.com/view/33808/19-per-cent-increase-in-uk-renewable-energy/>

➤ **İSVEC:** İsveç’in enerji bakanı, Anna-Karin Hatt, Hükümetin, yenilenebilir yatırımların lehine, yeni nükleer enerji santralleri için sübvansiyonda bulunmayacağını duyurmuştur. Şuan da elektrik üretiminde yenilenebilir ve nükleer enerjinin yaklaşık %40’lık eşit pay ile baskın olduğu İsveç, rüzgâr ve güneş enerjisini yaygınlaştırarak, 2020 yılına kadar yenilenebilir kaynaklardan yıllık 25 TWh üretim eklemeyi hedeflemektedir.

<http://www.energymarketprice.com/SitePage.asp?Command=NewsDetails&newsId=12482&trydf=>

➤ **FRANSA:** Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande’ın şeyl gazı arama karşıtlığı konusundaki politikasını tersine çevirmek için milyonlarca Fransız harekete geçti. (Hollande kendi başkanlığı süresince Fransa’da şeyl gazına yönelik hiçbir aramanın gerçekleşmeyeceğini belirtmişti.) Fransa’nın günlük gazetesi Le Figaro, Fransa’da şeyl gazının potansiyel gelişiminin, artan enerji fiyatları arasında gözden geçirilmesi gerektiğini önermiştir. Figaro, İngiltere, Polonya gibi komşu ülkelerin şeyl gazı arama konusunda bazı ABD yakıt devlerine verilen ruhsatların çevreyi az çok olumsuz etkileyecekleri şeklindeki Fransız argümanlarını da zayıflatmaktadır.

<http://www.english.rfi.fr/france/20130803-french-press-review-3-august-2013>

➤ **ALMANYA:** 2022'ye kadar nükleer reaktörlerini kapatma kararı alan ve yenilenebilir enerji hedefleri konusunda uzun dönemde çok hırslı hedefleri olan Almanya, bu konuda dünyada Őampiyon konumundadır. On sene önce elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların payının yaklaşık %8 civarında olduğu Almanya'da, geçen sene bu oran %22 seviyelerine ulaŐmıŐtır. "Enerji Evrimi" altında Almanya'da 2020 yılına kadar yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminin %35 civarında olması ve bu oranın bu yüzyılın ortasına kadar en az %80 olması hedeflenmektedir.

<http://voices.mydesert.com/2013/08/06/germany-becomes-worlds-renewable-energys-grand-champion/>

Amerikalılar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü

➤ **ÇİN-ABD:** ABD Enerji Enformasyon İdaresi'nin (EIA) verilerine göre, önümüzdeki bir kaç ay içinde Çin'in petrol ithalatının, halen dünyanın en büyük petrol ithalatçısı ABD'nin ithalatını geçmesi bekleniyor. ABD'nin azalan talebinin aksine, Çin'in sıvı yakıt kullanımının 2011-2014 döneminde %13 oranında artarak günlük 11 milyon varilin üzerine çıkması bekleniyor.

<http://www.bizjournals.com/sanantonio/blog/2013/08/china-close-to-overtaking-the-united.html>

EIA'nın 2040 projeksiyonlarına göre, Çin'de nükleer enerji birinci yakıt konumuna gelirken, hidroelektrik ise ikinci en büyük enerji üretimini sağlayacak. 2040 yılına kadar, Çin'in ilave 149 GW nükleer enerji santrali kurması bekleniyor. Kömür yakıtlı santrallerinin kapasitesinin 2040 yılına kadar iki katına çıkması beklenmesine karşın, kömürün payının azalacağı kaydediliyor.

ABD'nin elektrik üretiminde 2010 yılında %45 olan kömürün payının azalarak 2040 yılında %35'e gerilemesi, buna karşılık 2010 yılında %24 olan doğal gazın payının %30'a yükseleceği tahmin ediliyor. 2010 yılında hidroelektrik gücü kapasitesinin payı %6.3 iken, 2040 yılında azalarak %5.7'e gerilemesi bekleniyor. 2010 yılında %2.3 olan rüzgar gücü payının 2040 yılında %4.9'a yükselmesi bekleniyor.

<http://canadafreepress.com/index.php/article/57054>

➤ **ABD-JAPONYA:** Japonya'nın ABD'den sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) almak için onay beklediği kaydediliyor. Obama Yönetiminin ihale tekliflerini değerlendirmek için çalıştığı belirtiliyor. Anlaşmanın sağlanmasının hem doğal gaz üreticileri açısından hem de ABD bütçesi için karlı olacağı, doğal gaz fiyatlarının artabileceği değerlendiriliyor. Asya Pasifik bölgesine LNG ihracatının üretici olan Meksika ekonomisi açısından da çok olumlu olacağı kaydediliyor.

<http://newmexico.watchdog.org/19203/nm-natural-gas-suppliers-still-waiting-on-us-japan-deal/>

➤ **MEKSİKA:** En büyük petrol ihracat ortağı ABD olan Meksika'nın, petrol satışını çeşitlendirmeyi hedeflediği ve bu kapsamda Çin'e ve Hindistan'a petrol ihracat hacmini artırmayı hedeflediği kaydediliyor. Meksika'nın Çin'e olan ham petrol ihracatını önümüzdeki yıl iki katına çıkarmayı hedeflediği ve Hindistan'a petrol ihracatını artırmayı hedeflediği belirtiliyor. 2010 yılında Çin'e olan ham petrol ihracatının sıfırdan yükselerek 20 000 varil/gün'e ulaştığı, ihracat hacminin yakında 30 000 varil/gün'e ulaşacağı ve 2014 yılında iki katından daha fazla artacağı kaydediliyor. Hindistan'a petrol ihracatının yaklaşık 100 000 varil/gün olduğu,

ihracatın kısa-orta vadede artacağı belirtiliyor. Meksika'nın 1.1 milyon varil/gün olan petrol ihracatının, beşte birinin Asya'ya ihraç edilebileceği değerlendiriliyor.

<http://in.reuters.com/article/2013/08/09/mexico-oil-idINDEE97809B20130809>

➤ **JAPONYA:** Japonya'nın üretim kapasitesi bakımından en büyük enerji şirketi Tokyo Electric Power Co.(Tepco)'nun yeni ünitelerinin devreye girmesi ile geçen yıla oranla kömür tüketimini iki katına çıkardığı belirtiliyor. Şirketin ham petrol ve fuel oil tüketiminin %18 ile %30 oranında azaldığı kaydediliyor. Şirketin 13 nükleer reaktörünün kapatılması nedeniyle talebin kömür, petrol ve doğal gaz ağırlıklı sağlandığı belirtiliyor.

<http://www.bloomberg.com/news/2013-08-12/tepco-doubles-coal-consumption-in-july-after-starting-new-units.html>

Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü

➤ **RUSYA:** Dünyanın en büyük Doğal gaz üreticisi Gazprom, Latin Amerika'da varlıklar almaya devam ederken bir sonraki hamlesi Almanya'nın en büyük ham petrol üreticisi ile bir ortak girişim yapmak olabilir. Kommersant gazetesinin bildirdiğine göre, sıvılaştırılmış doğal gaz piyasasının kontrolü lehine şeyl gaz devriminden kaçınan Rus gaz devi Gazprom, şimdi kaynaklara yakın olma gerekçesine dayanarak daha güneye genişliyor. Kommersant gazetesinin kaynağına göre, Almanya merkezli Wintershall ve Gazprom, Venezüella'da üç pazarlama ortak girişimi karşılığında Kuzey Denizi'nde iki blokta geliştirme hakkı takas edecek. İşlemlerin yılsonundan önce gerçekleşmesi bekleniyor. Latin Amerika'da gaz tüketimi sürekli artarken, Gazprom, son 10 yılda yüzde 65'ten fazla büyüdü ve piyasadan yararlanmak istiyor. Gazprom CEO'su Aleksandr Medvedev, uygun zamanda LNG'nin kesinlikle rekabetçi olacağını, LNG üretim ve ihracatının stratejilerinin bir parçası olduğunu, LNG ihracat portföyünün optimizasyonuna olanak sağlayacak esnek bir boru hattının gerekliliğini belirtti.

<http://rt.com/business/gazprom-argentina-russia-lng-052/>

➤ **RUSYA-ABD-GECEF:** Baker Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırmaya göre, Avrupa petrol piyasasındaki Rus payının, ABD'de yükselen şeyl petrol üretimine bağlı olarak 2040 yılında, 2009 yılındaki yüzde 27'ler seviyesinden düşerek yüzde 13'e civarında olacağı tahmin ediliyor. Şeyl petrol patlaması dünyanın en büyük petrol ithalatçılarından biri olan Amerika Birleşik Devletleri'ne rahat bir nefes aldırılmış olabilir. Ancak Rusya, Suudi Arabistan, İran, Katar ve diğer büyük petrol üreticisi olan ülkelerin de endişe duymak için yeterli bir nedeni var. Onlar ABD şeyl petrol üretimindeki artışın fiyatları aşağı çekeceğinden korkuyorlar. Geçtiğimiz Cuma günü, Azerbaycan gazetesi Trendz, Rusya troykası, İran ve Katar Moskova'da Gaz İhraç Eden Ülkeler Forumu (GECEF) zirvesinde, son bir ay içindeki petrol fiyatlarını stabilize etmek için bir anlaşma imzaladıklarını bildirdi. Söz konusu ülkeler ABD'nin yakında pazarlarını ele geçirerek, Japonya ve diğer Asya ülkelerine petrol ve gaz ihracatına başlayacaklarını tahmin ediyorlar. Aynı zamanda şeyl petrolüyle rekabetin, çok daha düşük fiyatlar nedeniyle biraz zor olacağı görülüyor.

<http://www.valuwalk.com/2013/08/u-s-shale-oil-boom-worries-russia-saudi-iran-and-qatar/>

➤ **RUSYA-ARJANTİN:** Yerel basında çıkan haberlere göre Rus gaz üretici devi Gazprom, Alman BASF şirketinin Arjantin'deki bir kolu olan Wintershall Energia ile hisse değişimi ve bu ülkede gaz araştırmalarına katılmak için görüşmelerde bulunabilir. Diğer yandan Rus Kommersant gazetesi Wintershall şirketinin Arjantin Neuguen Nehri havzasında bir yılda 25 milyon ton ham petrol çıkarmayı planladığını söyledi. Fransız Total ve Wintershall Energia şirketleri 2013-2017 yılları arasında Playade sahasında 2 milyar dolar değerinde yatırım yapmayı planlarken, bazı kaynaklar bakım hizmetlerine katkıda bulunmak için bir firmaya ihtiyaç duyulabileceğini bildiriyor. Gazprom iki şirketin ticari ortağı olarak fonlara katkıda bulunacak ve diğer hizmetleri gerçekleştirecek. Gazete, böylece Wintershall şirketinin Sibirya'nın Orenburg bölgesindeki dört gaz bloğunda yüzde 25 hisseye sahip olabileceğini bildirdi.

http://www.plenglish.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1738021&Itemid=1

➤ **RUSYA-ABD-S.ARABİSTAN-IRAK:** Petrol endüstrisi özellikle Kuzey Amerika, Rusya ve Arap Devletleri (başta Suudi Arabistan ve Irak olmak üzere) tarafından en önemli sektörlerden biri olarak sürdürülmektedir. Neden bu sektör bu kadar önemli? Çünkü sektörün Dünyanın GSYİH'nın yaklaşık yüzde 2,5 oranından sorumlu olduğu gerçeği göz önüne alındığında, aynı zamanda ulaşım, tarım, ordu ve insan yaşamını destekleyen tüm diğer önemli alanlarda yaşamı desteklediği gerçeği bulunuyor. Kuzey Amerika, 2030 yılında en büyük petrol üreticisi olma yolunda, petrol sektörünü tehdit edecek şekilde ciddi bir zemin kazanıyor. Ayrıca kaynakların etkin kullanımı nedeniyle üretimin artması ve talebin de düşmesiyle Kuzey Amerika 2020 yılında kendi kendine yeterli hale gelebilecek. Bu şekilde de "Güç kayması" muhtemelen yakın gelecekte gerçekleşecek.

<http://countingpips.com/forex-news/2013/08/who-is-the-next-leader-of-the-oil-industry/>

➤ **RUSYA-ÇİN:** Sektör kaynakları, Çin'in en büyük enerji firması PetroChina'nın, Irak'ın dev Batı Kurna petrol sahasının geliştirilmesi konusunda Exxon Mobil'e katılmak ve alanındaki ikinci bir projeyi almak için Rus Lukoil ile görüşmelerini sürdürdüğünü söyledi. Çin, Irak'ın petrol yataklarındaki en iyi yabancı oyuncu konumunda bulunuyor. Batı Kurna, Basra'nın güney petrol göbeğinin yaklaşık 50 km kuzeybatısında bulunuyor. Söz konusu anlaşma şirketin hâkimiyetini artırarak PetroChina'yı Irak petrolündeki en büyük tek yabancı yatırımcı yapabilir. Batı Qurna günde en fazla 5 milyon varil petrol pompalamak için yeterli rezerviyle dünyanın en büyük üretim alanı Suudi Arabistan'ın Ghawar sektörüne rakip olabilir.

<http://www.aawsat.net/2013/08/article55313127>

Orta Doğu & Kuzey Afrika Enerji Görünümü

➤ **İRAK:** Iraklı yetkililerin açıklamalarına göre Irak petrol üretimini sene sonuna kadar 360.000 varil/gün seviyelerine kadar arttırmayı hedefliyor. Ayrıca 2014 yılında da ülkenin güneyinde bulunan 3 petrol sahasının da faaliyete geçmesi ile üretimini 3,6 milyar varil/gün'e çıkarmayı hedefliyor. Ayrıca Irak Petrol Bakanlığı Petrol Kontratları'nın Genel Müdürü yaptığı açıklama ile 13 milyar varil rezerve sahip Batı Kurta-2 sahasında 2014 yılı başında günde 150.000 varil/gün üretimin Rusya'nın Lukoil firması tarafından gerçekleştirileceği açıklandı

<http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323477604578653990316854914.html>

➤ **SUUDİ ARABİSTAN:** Ortadoğu'nun iki büyük petrol üretici ülkesi yenilenebilir enerji üretimini gerçekleştirmek için güneş enerjisi santrallerinin planlanmasında 1,5 milyar dolar finans kaynağına ihtiyaç duyuyor. OPEC'in en büyük üyesi olan Suudi Arabistan ve dördüncü büyük ülkesi olan BAE 200.000 evin ihtiyacını görecek güneş enerjisi kapasitesini 1000 MW arttıracak güneş enerjisi santralleri için araştırmalarına devam ediyor.

[http://www.gulf-times.com/business/191/details/361721/saudi,-uae-look-for-\\$15bn-solar-shift](http://www.gulf-times.com/business/191/details/361721/saudi,-uae-look-for-$15bn-solar-shift)

➤ **İRAN:** Suriye Devlet Ajansının açıklamasına göre İran 3,6 milyar dolar değerinde petrol ile ülkede yatırım yapma hakkını elde etti. Anlaşma Pazartesi günü İran ve Suriye Merkez Bankaları arasında imzalandı. Anlaşma ile İran'ın birçok alanda Suriye de yatırım yapması hedefleniyor.

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/07/20137316432664151.html>

➤ **NİJERYA:** Son günlerde Nijerya'nın dört eyaletinde havacılık altyapısının geliştirilmesi ve Abuja kentinde güvenli bir raylı sistemin geliştirilmesi için Çin'den 1.7 milyar dolar tutarında düşük faizli kredi alındı. Çin'in bu düşük oranlı krediyi verirken tek şartı bu projeleri Çinli firmaların üstlenmesidir. Yeni alt yapı eylem planına göre Nijerya'nın önümüzdeki 10 yıl içinde gereken yatırımları yapabilmesi için 350 milyar dolar gerekiyor

<http://leadership.ng/news/110813/nigeria-s-rising-debt-profile>

THINK- TANK KURULUSLARI

World Resources Institute (ABD)

<http://insights.wri.org/news/2013/07/shifting-global-investments-clean-energy>

KÜRESEL YATIRIMLARIN TEMİZ ENERJİYE YÖNLENDİRİLMESİ

Başkan Barack Obama ülkenin ilk ulusal iklim stratejisini açıkladığında birçok insan bu açıklamaların ulus için ne anlama geldiğinin farkında değildi. Açıklanan strateji, deniz aşırı yönlendirmeleri olan birçok önemli hamleler taşıyordu. Küresel manada açıklanan politika enerji üreticileri, halk ve özel sektör açısından önemli değişiklikler içeriyordu. Neden önemli olduğu sorusunun cevabı iklim değişikliğine neden olan sera gazlarının salınımının 2012 yılında tavan yapması olmuştur. Ayrıca dünya genelinde 1,2 milyar insan elektriğe henüz geçiş sağlayamamıştır. Gelişen ülkelerdeki orta sınıfın elektrik kullanması ile artan ihtiyaç enerji talebinin artmasına neden olmaktadır.

Küresel enerji talebinin 2035 yılına kadar üçte bir oranında artması beklenmektedir. Enerji talebindeki bu artışın yenilenebilir enerji kaynaklarının gelişmesini ve kullanımını sağlaması gelecek nesiller açısından da avantajlar barındırmaktadır. Aslında bu gelişmeler yenilenebilir enerjinin de gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Uluslararası Enerji Ajansına göre yenilenebilir enerji Dünyanın en hızlı gelişen enerji üretim sektörü olmuştur. 2018 yılında hidrolik santraller dâhil yenilenebilir enerjinin toplam elektrik üretiminde %25 paya sahip olması beklenmektedir. Güney Afrika, Çin, Brezilya gibi gelişmekte olan ülkeler bu konuda çalışma yapan başlıca ülke konumundadırlar. Bloomberg New Energy Finance'ye göre 2012 yılında gelişen ülkelerde yenilenebilir enerji yatırımları 112 milyar

doları bulmuştur. Bu da Obama'nın açıklamalarının ABD finans sektöründeki etkisini göstermektedir.

ABD Deniz Aşırı Özel Sektör Yatırım Şirketi tarafından son 2 yılda 1 milyar dolar kredi verilmesi bunun bir göstergesidir. İthalat-İhracat Bankası 2012 355 milyon dolar yatırımını Peru, Güney Afrika ve Pakistan da yoğunlaştırmıştır. Rüzgâr tarlalarına ihracat Pennsylvania ve Oklahoma da yeni iş imkânlarının açılmasını ve sektörün gelişmesini sağlamıştır. İklim değişikliğini yavaşlatma çalışmalarının Dünya Bankasının kömür santrallerine verdiği desteği azaltacağına açıklanması ve yeni enerji üretim yöntemlerinin destekleneceğinin belirtilmesiyle ivme kazanmıştır. Haziran 2011 ile Haziran 2012 yılları arasında 8,2 milyar dolar olan enerji yatırımlarının 3,6 milyar dolarını yenilenebilir enerjiye yönlendirmesi de bunun bir ifadesi olmuştur.

Yenilenebilir enerji yatırımlarının kazançlı bir hal alması ile Wal-Mart, Google ve General Electric yenilenebilire büyük yatırımlar yapmaya başlamışlardır. Warren Buffet'ın Berkshire Hathaway firması Nevada da 5,4 milyar dolara yenilebilir enerji şirketi alması ve Kaliforniya'ya rüzgâr santrali projesi ile 2,4 milyar dolar yatırım yapmıştır. İklim değişikliğinden etkilenecek ülkelerin genellikle enerji talebinin artan ülkeler olması ve bu ülkelerin yenilebilir enerjiye yatırım yapmaları hem kendi ekonomilerinin gelişmesi hem de kendi ülkelerinde yaşayan insanlar açısından önemlidir. Ülkelerin gelişmesiyle birlikte enerji üretimindeki bu yöneme destek vermeleri de yenilenebilirin gelişimi açısından önemlidir.

ARKTİK'İN KÜRESELLEŞMESİ DURDURULAMAZ

Geçtiğimiz yılın Mayıs ayında, Kore yarımadasındaki nükleer kriz ve Suriye'deki iç savaşın ortasında ABD Dışişleri Bakanı John Kerry ve Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Arktik Konseyi dışişleri bakanlarıyla İsveç'in maden şehri olan Kiruna'da bir akşam yemeği düzenlediler. O gecede Ortadoğu ve Uzakdoğu gündemde yoktu. Onun yerine, Arktik'te egemen toprağı bulunmayan Çin, Hindistan, Güney Kore ve diğer bazı ülkelerin gözlemci üye olarak Arktik Konseyi'ne başvurularının kabulü veya reddi gibi ezoterik bir sorun tartışıldı.

Aday ülkelerden birinin ya da daha fazlasının reddedilmesi diplomatik (ve muhtemelen ticari) maliyetlere yol açabilir miydi? Arktik Konseyi'nin kesin bir olumsuz tutum benimsemesi, kimi yükselen güçler ve küçük ülkeler arasında -ve özellikle kapalı kapılar ardında- Arktik ile ilgili tartışmalara neden olabilir miydi? Sonunda bakanlar muhtemel kararı aldılar ve başvuruları kabul ettiler.

Arktik'in Küreselleşmesi

Arktik'te devam eden coğrafi ve ticari küreselleşme tersine çevrilebilir bir süreç değildir. 21. yüzyılda Arktik için en önemli sorun, tüm Arktik devletleri ve halklarının çok taraflı çıkarlarını ve bölgenin jeo-ekonomik merkez olmasını garantilemek için bölgede yürüyen küreselleşmeye yönelik yeni yönetim mekanizmaları kurmaktır.

1920'ler gibi geç bir tarihe kadar Arktik'te keşfedilmemiş adalar olduğu düşünülmekteydi. Bu dönemde Kanada ve Sovyetler Birliği kendi topraklarının en uzak köşelerinde egemenliklerini sağlamayı amaçlamışlardır. Ayrıca yeni bağımsız Norveçliler açısından da bölge, gurur kaynağı olarak görülmüştür.

20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde ise denizaltılar, uzun menzilli uçaklar ve kıtalararası balistik füzelerin geliştirilmesiyle Arktik'in iki yanı da Soğuk Savaş rekabetinin alanı olmuştur. ABD'nin enerji güvenliği arayışı ve 1970'lerde petrolde yaşanan gelişmeler Alaska'nın kuzey eğiminin arama çalışmalarına açılmasına neden olmuştur. Öte yandan, Stalin'in, Sovyetler'in kuzeyini endüstrileştirme girişimi bölgede madenlerin kullanımına ve Gulagların oluşturulmasına yol açmıştır.

Soğuk Savaş Sonrası Arktik

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte Arktik dünyanın bir çevre toprağı olarak eski statüsüne geri döndü. Fakat günümüzde üç şey değişmiştir:

İlk olarak, küresel iklim değişikliğinin anlaşılması için Arktik'in önemine yönelik algılanan bilimsel ilgi küresel anlamda tetiklenmiştir. Çin, Hindistan ve Güney Kore gibi ülkeler Arktik bilim programlarına sahip olmaya başlamıştır. Örneğin, buzda çalışan araştırma gemisi ihtiyacı Çin'in ilk buzkıran gemisini satın almasına ve ikincisinin de inşaatını başlatmasına yol açmıştır. Arktik çevresinde ne olduğunun anlaşılmasının evrensel önemi Arktik'te küresel paydaşlık duygusunu teşvik etmiştir.

İkinci olarak, Arktik'in kendi coğrafyası değişmektedir. İklim değişikliği, yıkıcı sonucuyla birlikte dünyanın diğer bölümlerinden daha çok Arktik'i etkilemektedir. Deniz buzunun azalmasıyla birlikte buzda çalışan gemilerin ortaya çıkması Arktik içindeki nakliyenin ekonomik hesaplarını değiştirmekte ve bu durumda kimi Arktik ekonomiler gelişmektedir.

Son olarak ise, kaynakları bazında Arktik'in ekonomik potansiyeli kuzeyin algısına sıkıca yerleşmiştir. Ne var ki, Amerikan Arktik'inde açık deniz gaz ve petrol gelişmelerine bazı çevreci gruplarca zorluk çıkarılmıştır. Ancak, Rusya petrol ve gaz üretimini korumanın bir aracı olarak Arktik kaynaklarının geliştirilmesine öncelik vermek suretiyle kendi sularında çalışmalarda bulunmak üzere bir dizi batılı şirketleri davet etmiştir. Bu sayede Rusya'daki liderliğin jeostratejik emellerine yardımcı olunmuş ve devlet ödemelerinde süreklilik sağlanmıştır.

Tüm bu gelişmeler Arktik'i Soğuk Savaş döneminde olduğundan daha fazla önemli hale getirmiştir. Ayrıca, Arktik'in askeri önemi de azalmamıştır. Güvenlik ve gözetim sağlama ihtiyacı ile birlikte artan denizcilik faaliyetleri kuzeydeki operasyonların gerekliliğini yeniden zorunlu kılmıştır.

Sonuç Yerine

Eğer küresel anlamda ekonomik, politik veya radikal çevresel değişim söz konusu olmasaydı Arktik'in küreselleşmesi burada kalırdı. Ne var ki, artık gazetelerin dış haber bültenlerinde daha sık Arktik haberleri görülmesi muhtemeldir. ABD'li bakanların artık ABD'nin arka bahçesi olarak algıladıkları Arktik hakkında daha aktif olacakları beklenmelidir. Keza Rusya'nın da ülkesinin kuzey bölgesindeki ekonomik kalkınmayı sağlayabilmek için Arktik konusunda etkin olmak isteyeceği umulmaktadır. Tüm bu gelişmeler olurken dünyanın geri kalanının da kenarda durması beklenmemelidir.